

Centrul pentru Monitorizarea Transparenței și Responsabilității Fiscal-Bugetare

Analiză:

Bugetul de stat pe 2023

Autoare: Diana Tăbleț - diana@funky.org

Dezvoltarea capacității de advocacy a ong-urilor în politicile fiscale și bugetare

<https://funky.org/dezvoltarea-capacitatii-de-advocacy-a-ong-in-politicile-fiscale-si-bugetare/>

Proiect derulat de asociația Funky Citizens cu sprijinul financiar Active Citizens Fund România, program finanțat de Islanda, Liechtenstein și Norvegia prin Granturile SEE 2014-2021. Conținutul acestui material nu reprezintă în mod necesar poziția oficială a Granturilor SEE și Norvegiene 2014-2021; pentru mai multe informații accesați www.eeagrants.org.

„Lucrăm împreună pentru o Europă verde, competitivă și incluzivă”

Cuprins

[Introducere](#)

[De ce contează bugetul de stat?](#)

[Astfel, care este parcursul banilor și ce autorități se ocupă de gestionarea acestora?](#)

[Care sunt principalele venituri și cheltuieli ale statului?](#)

[Analiza bugetului de stat pentru anul 2023](#)

[Veniturile statului în anul 2023](#)

[Cheltuielile statului în 2023](#)

[Bugetele Ministerelor](#)

[Bugetarea multianuală](#)

[Bugetul cheltuielilor de investiții](#)

[Concluzii](#)

Analiza bugetului de stat 2023

Introducere

Construit plecând de la o imagine optimistă privind cadrul macroeconomic pentru perioada următoare, bugetul de stat pe anul 2023 este unul în care se încearcă o redresare după anii de creștere accentuată a deficitului (cheltuielile majore din timpul pandemiei), un răspuns la crizele multiple generate de agresiunea Rusiei împotriva Ucrainei (energie, inflație, apărare), cât și o creștere orientată pe investiții din fonduri europene (atât din fondurile europene „clasice”, cât și din PNRR).

Această analiză este o încercare de a accesibiliza informația privind alocările bugetare din anul 2023, astfel încât cetățenii și societatea civilă să aibă o variantă mai „prietenosă” de a înțelege prioritățile de finanțare pentru anul următor, dar și o modalitate de a monitoriza unele priorități de investiție importante pentru ei.

Deși, în teorie, cetățenii ar trebui să aibă o pârgă de control puternică privind felul în care sunt investiți banii publici prin intermediul Parlamentului, ultimii ani ne-au arătat că proiectul de buget ajunge de obicei în fața legiuitorilor cu întârziere și aceștia au extrem de puțin timp la dispoziție pentru a dezbate sau chiar amenda bugetul. Bugetul pentru anul 2023 nu este o excepție, acesta ajungând cu întârziere de aproape o lună [în Parlament](#), iar miile de pagini de buget au fost „dezbătute” într-un timp record (sub 3 zile). Amendamentele admise au fost puține și fără un impact bugetar major, după cum se poate vedea din [rezultatul votului](#) pe [amendamentele trecute](#) prin Comisiile reunite de buget-finanțe.

În aceste condiții, devine din ce în ce mai important ca societatea civilă să înțeleagă cum arată prioritățile de finanțare, astfel încât pe parcursul anului să poată urmări execuția bugetară și felul în care promisiunile se transformă în proiecte de investiții ori în servicii publice.

Deși sume importante de bani sunt alocate prin Bugetul de pensii, prin bugetul Casei Naționale de Asigurări de Sănătate sau prin bugetele locale, analiza de față se oprește doar asupra datelor privind Bugetul de stat, acesta fiind locul esențial în care se văd prioritățile de finanțare ale guvernării. Având în vedere faptul că modificările din Parlament sunt minimale, am folosit ca referință [datele publicate](#) de Ministerul Finanțelor Publice, așa cum au fost ele [transmise către Parlament](#).

De ce contează bugetul de stat?

Bugetul general consolidat cuprinde toate bugetele publice gestionate de statul român, fiind cel la care ne raportăm când vorbim despre deficit bugetar, datoria publică sau despre alocări totale din PIB pentru anumite domenii. El cuprinde atât bugetul de stat, cât și bugetele autorităților locale,

bugetele de asigurări sociale, bugetele instituțiilor finanțate integral sau parțial din venituri proprii etc.

Deși Bugetul Asigurărilor Sociale sau Bugetul Fondului Național Unic de Asigurări Sociale de Sănătate reprezintă alocări majore în ceea ce privește pensiile, respectiv sănătatea, acestea sunt fonduri extra-bugetare relativ „fără surprize” în ceea ce privește ce anume finanțează. Cu toate acestea, ele pot da o dimensiune importantă de variație întregului buget, atât în valoarea absolută, cât și din perspectiva eventualelor subvenții care le sunt acordate din bugetul de stat atunci când sunt pe minus.

Bugetul de stat este extrem de important și pentru bugetele unităților administrativ-teritoriale, pentru că de la momentul publicării sale în Monitorul Oficial începe cursa de 15 zile în care autoritățile locale trebuie să își pregătească propriile proiecte de bugete. Mai mult însă, bugetul de stat este esențial pentru a afla pe ce bani se pot baza autoritățile locale, fie din cote și sume defalcate, subvenții sau din programe de investiții.

Bugetul de stat ar trebui să fie o planificare realistă privind veniturile și cheltuielile pe care statul își propune să le înregistreze într-un an calendaristic. Bugetul de stat este un document oficial, care arată parcursul banilor publici, dar care are și un caracter normativ de cele mai multe ori, impunând reglementări privind alocarea unor priorități de finanțare sau stoparea unora (de exemplu, prorogarea la nesfârșit a alocării de 6% din PIB pentru educație).

În România, bugetul de stat este aprobat, anual, prin legea bugetului de stat. [Legea 500/2002](#) privind finanțele publice prevede că Ministerul Finanțelor este obligat să depună un draft final al legilor și proiectelor bugetare până la cel târziu 30 septembrie (în fiecare an). Termenul limită de depunere la Guvern a legii bugetului de stat, în format definitiv, este 1 noiembrie. Legea trebuie trimisă spre adoptare către Parlament până pe cel târziu 15 noiembrie. Anul acesta, bugetul de stat a fost pus în dezbatere publică la data de 6 decembrie și trimis spre adoptare la data de [9 decembrie, cu 24 de zile întârziere](#). Legea bugetului nu a fost adoptată la timp nici în ultimii doi ani, aceasta fiind publicată în Monitorul Oficial la data de 28 decembrie atât în 2021, cât și în 2022.

Statul poate cheltui într-un an calendaristic maximul sumelor de bani incluse în buget. Pe scurt, ce nu este bugetat, nu poate fi nici cheltuit. Acest lucru este foarte important dacă ne gândim și la faptul că, prin [Legea 69/2010](#) privind responsabilitatea fiscal-bugetară, este impusă o limită de maxim două rectificări bugetare pe an, iar prima dintre acestea nu poate avea loc în primul semestru al anului. Așadar, dacă ceva nu e bugetat acum, nici nu vor putea fi alocate resurse cel puțin până la 1 iulie.

Bugetul de stat cuprinde sumele de bani care urmează să circule între, către și de la instituțiile publice într-un [an bugetar](#), dar și proiecția bugetară pentru următorii 3 ani, așa cum presupune [planificarea multianuală](#). Respectarea termenelor limită pentru publicarea bugetului sunt importante, deoarece autoritățile locale își pot elabora bugetele proprii numai după aprobarea bugetului de stat.

Care este parcursul banilor și ce autorități se ocupă de gestionarea acestora?

Bugetele publice sunt gestionate ierarhic, în urma aprobării. Ordonatorii de credite decid ce se face cu banii și cine va beneficia de sumele incluse în buget. La nivel de stat, ordonatorilor principali de credite li se alocă o sumă de bani, care urmează apoi să fie bugetată către ordonatorii secundari pe care îi au în subordine. Practic, instituțiile principale decid cui și ce sume vor aloca prin virarea de credite în contul altor instituții publice. Spre exemplu, bugetul de stat prevede alocarea unei sume de bani pentru Ministerul Educației – acesta fiind ordonator principal de credite, adică prima instituție (dintr-un anumit sistem) la care ajung banii publici direct de la stat. Apoi, Ministerul Educației împarte fondurile primite între diferite proiecte finanțate direct de Minister sau, în unele cazuri, virează o parte din fonduri (cum ar fi salariile personalului didactic) către unitățile de învățământ. La aceste fonduri, se alocă altele venite din bugetele autorităților locale, pentru alte tipuri de cheltuieli.

Un element important care trebuie luat în calcul este că, de principiu, în România există trei tipuri de competențe pe domenii, care presupun și alocări bugetare:

- competențe exclusiv centrale - de exemplu, sumele pe care le regăsim în Bugetul de stat pentru apărare vor fi cele totale (cu foarte mici excepții de lucrări de reparații minore sau alte amenajări care s-ar putea întâmpla și la nivel local)
- competențe exclusiv locale - de exemplu, nu ar trebui să regăsim în bugetul de stat sume pentru asigurarea salubrității ori costurile cu iluminatul public (însă există și aici mici excepții, de exemplu unele proiecte de infrastructură de importanță națională care pot fi astfel preluate prin bugetul de stat)
- competențe partajate - aici vorbim despre educație, sănătate, transporturi, mediu și alte domenii în care resursele financiare ar trebui să vină și de la nivel central, și de la nivel local. Aici însă, descentralizarea incompletă face ca în continuare să existe sume importante de bani pentru spitalele aflate în subordinea autorităților locale care trebuie transferate din bugetul de stat.

Care sunt principalele venituri și cheltuieli ale statului?

Bugetele publice cuprind atât veniturile, cât și cheltuielile. Cheltuielile pot fi împărțite pe domenii ([clasificării funcționale](#)) – de exemplu învățământ sau transporturi, sau pe tipuri de cheltuieli ([clasificării economice](#)), cum ar fi cheltuielile de personal, bunuri și servicii.

Principala sursă de venit a bugetelor publice o reprezintă taxele impuse cetățenilor sau companiilor direct (precum impozitul pe venit, impozitul pe profit), și taxele indirecte, cum ar fi cele pe consum. Instituțiile centrale sau autoritățile locale își pot extinde veniturile prin diferite acțiuni „economice” sau „antreprenoriale”, printre care se numără vânzarea de bunuri și servicii, privatizările sau fondurilor europene.

Cheltuielile statului se împart în trei mari categorii: cheltuieli curente – adică acele cheltuieli care facilitează buna funcționare a statului; cheltuieli de capital, însemnând investițiile publice, și transferurile [către autoritățile publice], care asigură bugetul necesar, de pildă pentru plățirea pensiilor și a șomajului. Transferurile reprezintă o cheltuială esențială, care nu poate fi exclusă niciodată din bugetul public, pentru că statul trebuie să-și respecte obligația de a onora veniturile cetățenilor.

VENITURI

Taxe - principala sursă

- Directe (i.e. venit)
- Indirecte (pe consum)

Alte surse:

- Vânzări de bunuri și servicii
- Proprietate guvernamentală
- Privatizări
- Fonduri europene

CHELTUIELI

- Cheltuieli curente (funcționale)
- Cheltuieli de capital (investiții)
- Transferuri (pensii, șomaj etc.)

Analiza bugetului de stat pentru anul 2023

Analiza de mai jos urmărește bugetul de stat propus pentru anul 2023, dar și o comparație a acestuia cu anii anteriori. Bugetul de stat este construit pe baza previziunilor de creștere economică de 2,8% în următorul an, dar are în vedere și o medie a inflației de 7% în Uniunea Europeană și o rată a inflației la nivel național de 8%, conform [Raportului privind situația macroeconomică pe anul 2023](#). Prognosticele legate de rata inflației, [publicate de Banca Națională a României](#), indică atingerea unui procent 13,9 în decembrie 2022, respectiv de 7,5% în 2023. Creșterea inflației indică, aproape sigur, o creștere a prețurilor în următorul an bugetar, atât pentru stat, cât și pentru cetățeni. Cu toate acestea, raportul situației macroeconomice menționează o creștere economică de 4,6% în 2022, mai mare decât cea estimată la nivelul Uniunii Europene, unde media înregistrată este de 3,2%. Conform aceluiași [raport](#), creșterea Produsului Intern Brut în 2023 va fi de 2,8%, mai mică cu 1,8 procente față de PIB-ul de înregistrat în 2022. Pentru anii 2025-2026, creșterea economică este estimată la o medie de 4,7%. În ceea ce privește șomajul, previziunile indică o rată de 5-6% în 2023.

De ce contează aceste date macroeconomice? Ele determină măsura în care vor fi realizate prognozele de venituri și felul în care, în consecință, se vor putea realiza și cheltuielile planificate.

Evoluția indicatorilor macroeconomici pe termen mediu - modificare procentuală față de anul anterior -					
	2022	2023	2024	2025	2026
Produsul intern brut,					
- preturi curente – mld. lei	1.396,2	1.552,1	1.713,7	1.858,2	1.998,3
- creșterea reală, %	4,6	2,8	4,8	5,0	4,5
Contul curent – mil. euro	-24.827	-26.580	-26.946	-26.769	-26.522
- % din PIB	-8,8	-8,5	-7,9	-7,3	-6,8
Creșterea prețurilor de consum, %					
- sfârșitul anului	15,2*)	8,0*)	3,7	2,9	2,6
- media anuală	13,5*)	9,6*)	5,7	3,2	2,9
Câștigul salarial mediu brut lunar - lei	6120	6789	7484	8076	8665
Câștigul salarial mediu net lunar - lei	3801	4235	4686	5071	5451
Câștigul salarial real, %	-2,0	1,7	4,7	4,9	4,5
Numărul mediu de salariați-mii persoane	5175	5252	5383	5523	5635
Numărul de șomeri înregistrați la sfârșitul anului					
- mii persoane	227	215	209	201	190
- rata șomajului înregistrat, %	2,9	2,7	2,6	2,4	2,3

Sursa CNSP

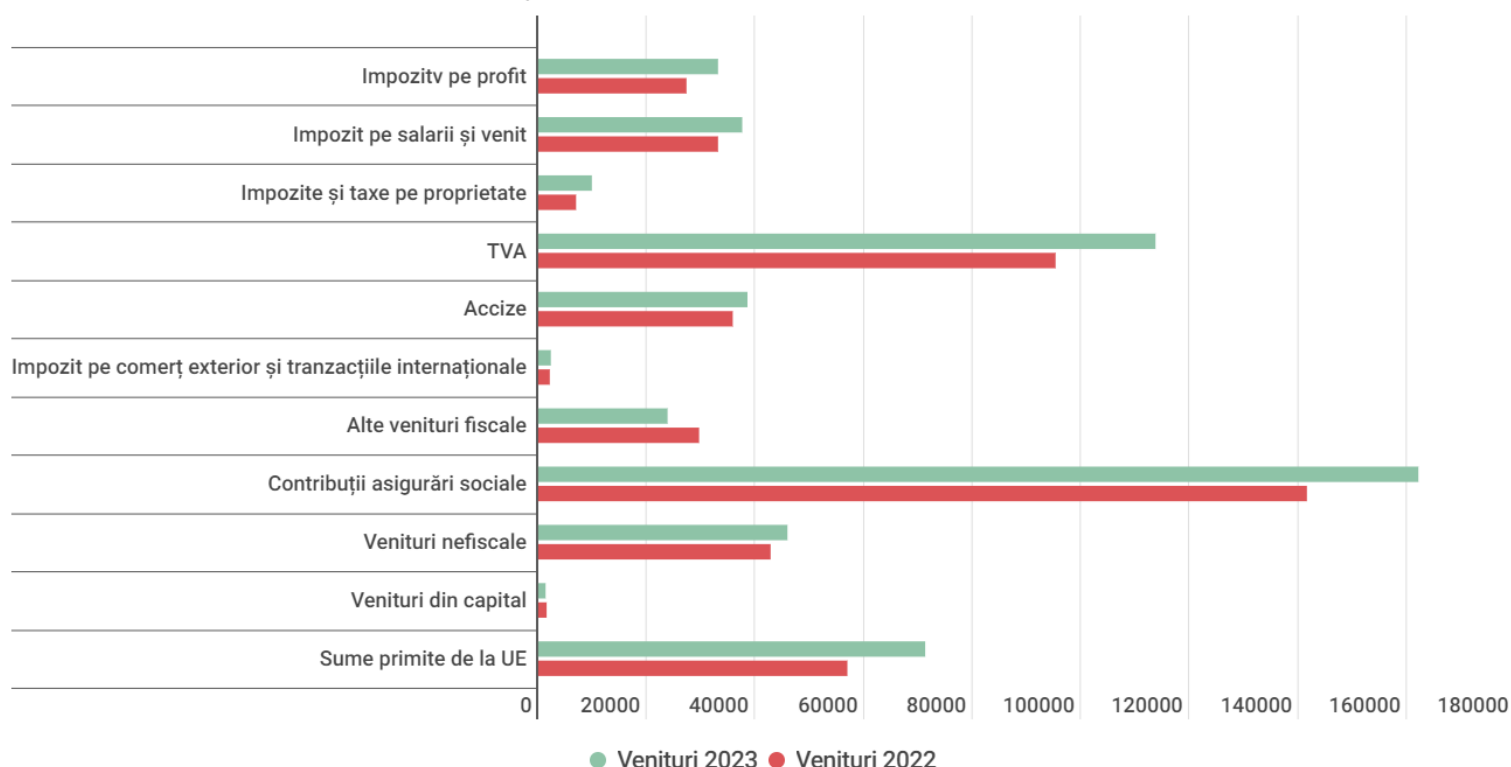
*) Prognoza inflației s-a realizat în condițiile legislative actuale

Sursa: „[Raportul privind situația macroeconomică pe anul 2023 și proiecția acesteia pe anii 2024-2026](#)”, pagina 4.

Veniturile statului în anul 2023

Bugetul de stat, propus pentru anul 2023, prevede înregistrarea unei sume totale de venituri în valoare de 275 miliarde de lei. Estimarea pentru următorul an bugetar înseamnă o majorare a veniturilor totale cu 36 de miliarde de lei, față de veniturile înregistrate în anul 2022, și o mărire de peste 60% față de veniturile totale din 2021. Din totalul veniturilor estimate pentru următorul an bugetar, 181 de miliarde reprezintă suma veniturilor fiscale, iar 23 de miliarde vor fi obținute din venituri nefiscale. Veniturile fiscale sunt obținute din impozite, taxe directe (pe venit) și taxe indirecte (pe consum), iar veniturile nefiscale sunt reprezentate de valorificarea bunurilor publice sau a „[stocurilor aflate în rezerva de stat](#)”.

Proporția veniturilor: 2022 vs 2023

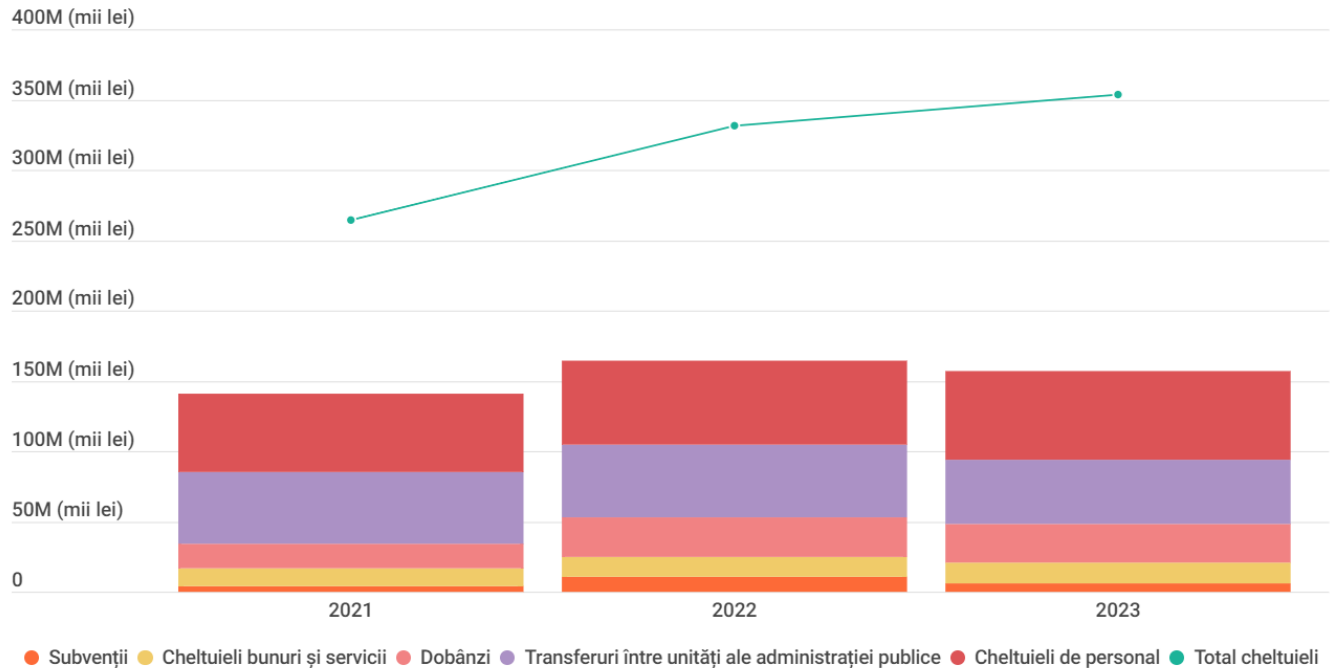

Cel mai mare procent din veniturile totale ale Statului, în următorul an bugetar, este reprezentat de contribuțiile asigurărilor sociale (30,05%), iar cel mic, în proporție de 0,26%, îl reprezintă veniturile din capital. Veniturile din impozite înregistrează un total de aproape 83 de miliarde de lei, adică 15,37% din totalul veniturilor pe 2023. Din taxa pe valoare adăugată, statul preconizează că va obține anul viitor peste 113 miliarde de lei. În 2023, sumele primite de la Uniunea Europeană vor atinge un total de 71,3 miliarde, cu 26,8% mai mult față de sumele primite în 2022. Suma veniturilor estimate pentru anul bugetar 2023 este cu 13,95% mai mare față de veniturile înregistrate de Statul Român în 2022, deci un procent similar cu rata inflației estimată pentru finalul anului 2022 ([13,9% conform BNR](#)).

Cheltuielile statului în 2023

Propunerile bugetare pentru anul 2023 presupun cheltuieli totale de 353 de miliarde de lei, adică o majorare cu 33% față de 2021 și o creștere cu 6,6% față de anul 2022. Cea mai mare sumă din totalul de cheltuieli, din următorul an bugetar, este reprezentată de cheltuielile de personal (63 de miliarde). Valoarea totală prevăzută a subvențiilor alocate în anul 2023 este de aproape 6 miliarde de lei, cu 45% mai puțin decât subvențiile alocate în 2022. Valoarea dobânzilor plătite de stat în 2023 (27,79 miliarde) înregistrează o ușoară scădere față de valoarea dobânzilor din 2022 (27,99 miliarde).

Cheltuielile statului | 2021 - 2023

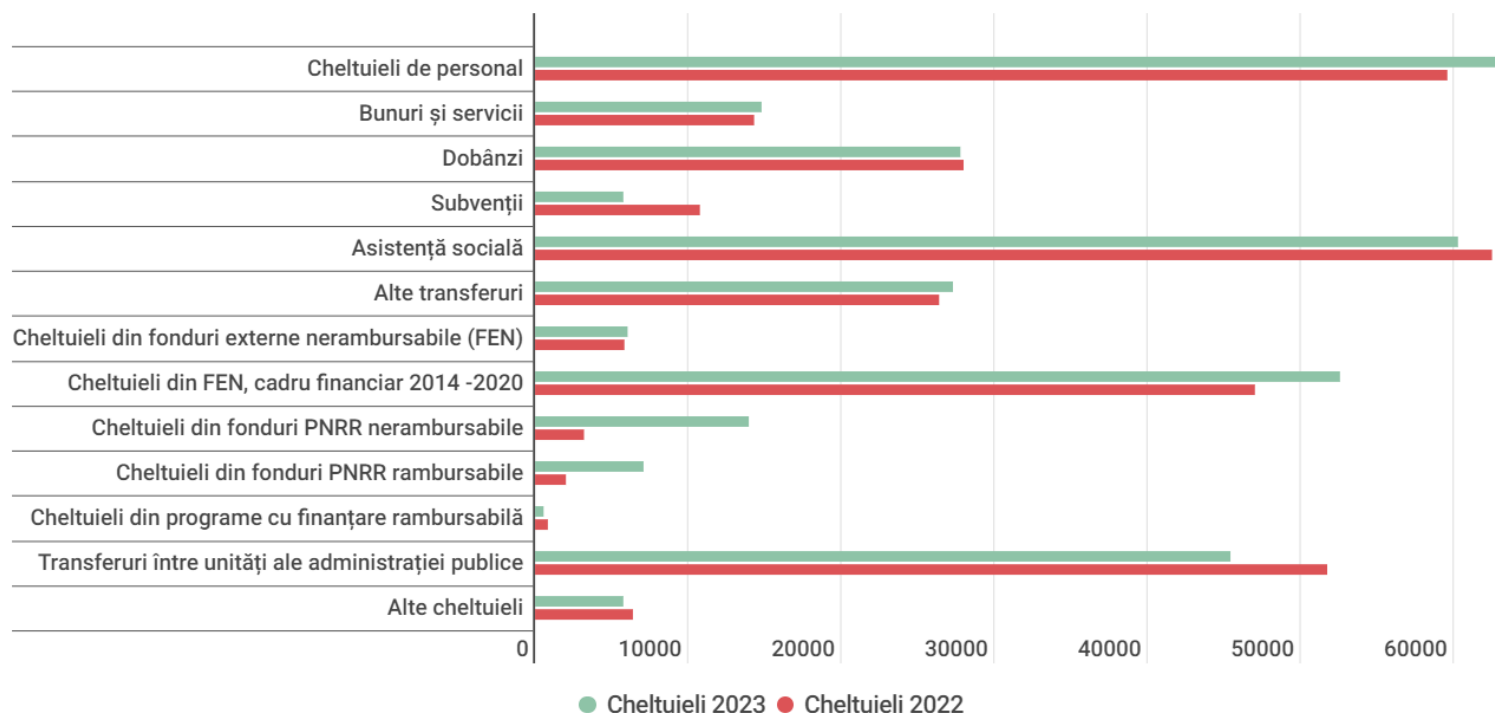
Cheltuielile de personal vor crește în 2023 cu 3 miliarde de lei, aceeași creștere fiind înregistrată și în 2022, față de anul 2021. Creșterea cheltuielilor de personal nu se află în linie cu creșterea inflației, care va atinge un procent de [13.9% la sfârșitul anului 2022](#), aproape dublu față de inflația de la sfârșitul anului 2021 ([7.5%](#)). În 2022, creșterea cheltuielilor de personal a fost de 6% față de anul precedent, același procent fiind înregistrat și în 2023, față de anul 2022.

Deficitul bugetar¹ estimat pentru anul 2023 este de -77,9 miliarde de lei, cu 16% mai mic față de deficitul bugetar înregistrat în 2022 și cu 18% mai mic față de deficitul din 2021². În termeni relativi, aceasta ar însemna o reducere a deficitului bugetar la 4,4% din PIB în 2023, pe o traiectorie care urmează obiectivele de reducere a acestuia sub pragul de 3% din PIB (România este chiar de dinainte de pandemie în procedură de deficit excesiv).

¹ Deficitul bugetar arată diferența dintre valoarea totală a veniturilor și valoarea totală a cheltuielilor statului.

² Procentele sunt calculate în valori absolute.

Propoția cheltuielilor curente: 2022 vs 2023

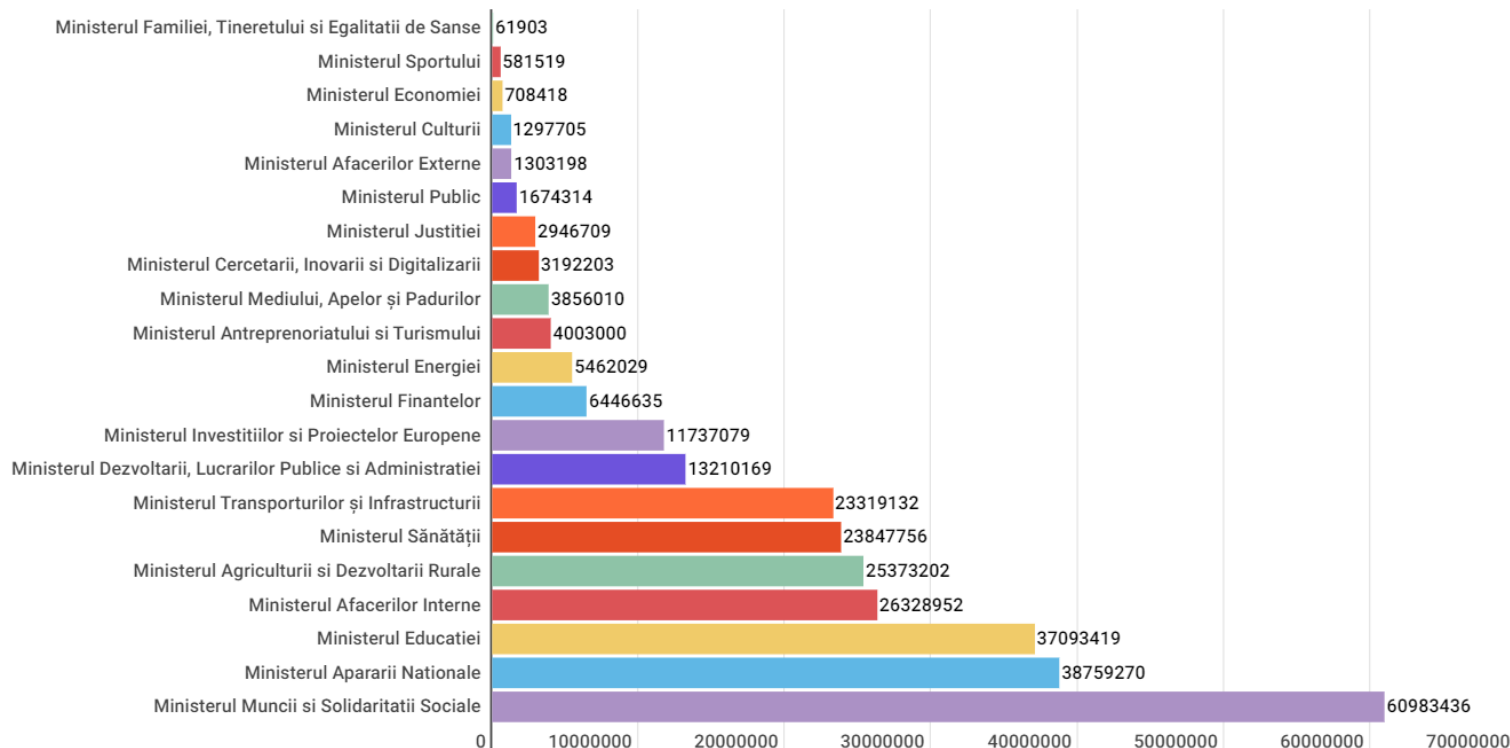

Cele mai mari cheltuieli în anul 2023 sunt înregistrate de cheltuielile de personal, în proporție de 19,11%³, urmate de cheltuielile pentru asistență socială (18,24%). Cheltuielile din fonduri externe nerambursabile (FEN), din cadrul financiar 2014-2020, înregistrează o proporție de 15,91% din totalul cheltuielilor curente prognozate pentru următorul an bugetar. Din totalul cheltuielilor, 4,23% dintre acestea vor fi realizate din fonduri nerambursabile ale Planului Național de Redresare și Reziliență (PNRR), în valoare totală de 13 miliarde de lei. Împrumuturile din PNRR însumează 7 miliarde de lei și reprezintă 2,14% din cheltuielile curente pe anul 2023. Cheltuielile din PNRR vor crește considerabil în următorul an bugetar, comparativ cu anul 2022, când fondurile PNRR nerambursabile au reprezentat numai 1,01% din totalul cheltuielilor curente, iar cele rambursabile 0,62%.

³ din totalul cheltuielilor curente în anul bugetar 2023

Bugetele Ministerelor

Proporția creditelor bugetare alocate Ministerelor

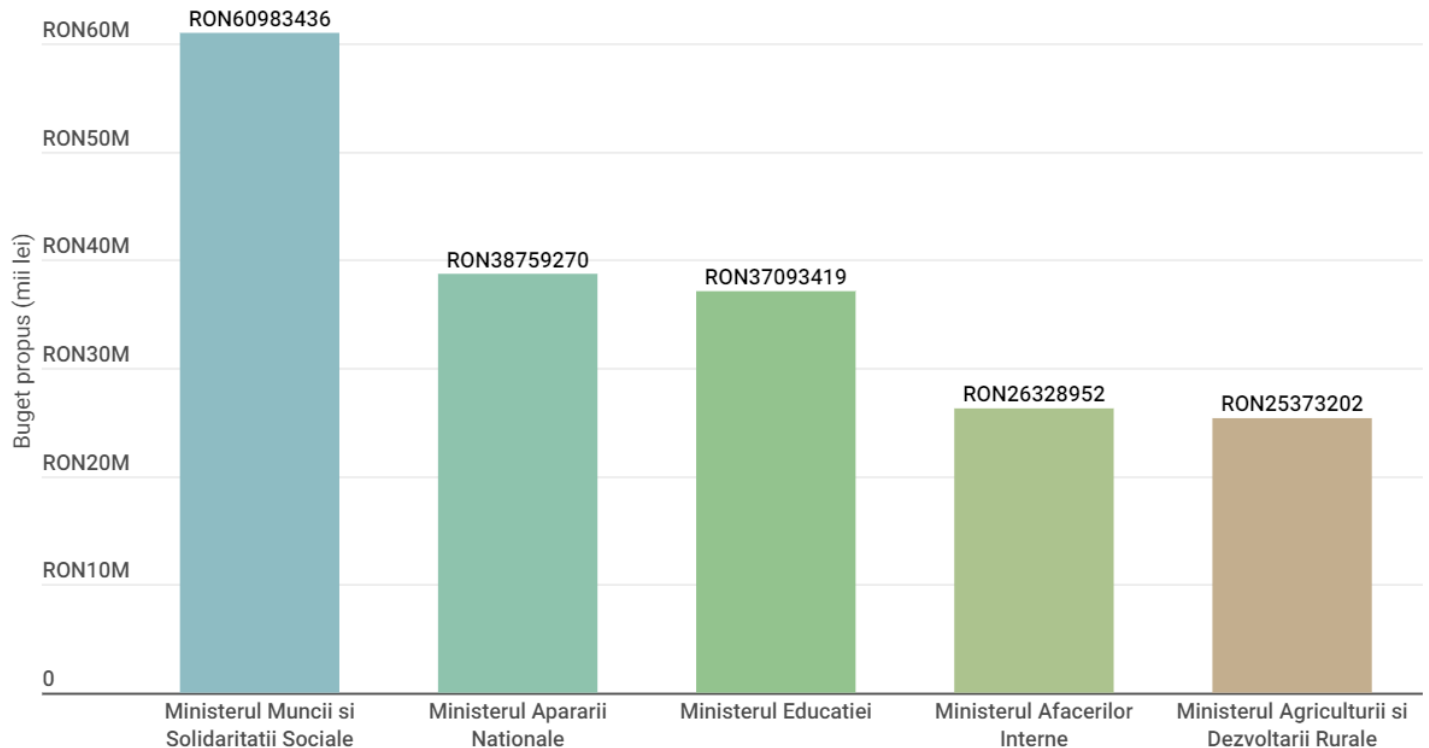

Ministerele reprezintă o bună parte din ordonatorii principali de credite din România. Totalul creditelor bugetare alocate tuturor Ministerelor este de 292 de miliarde de lei în 2023, cu 22,6 miliarde mai mult față de execuțiile bugetare din 2022. În următorul an bugetar, Ministerul Muncii și Solidarității Sociale va beneficia de cea mai mare proporție din suma menționată mai sus, mai exact 20,87%. Ministerul Apărării Naționale înregistrează, procentual, față de anul precedent, cea mai mare creștere a alocării creditelor bugetare din totalul aferent Ministerelor, ajungând la un procent de 13,27 în 2023, față de 9,61% în 2022.

Bugetul propus pentru anul 2023 alocă cele mai mari sume de bani Ministerului Muncii – peste 60 miliarde de lei, Ministerului Apărării Naționale (38 de miliarde) și Ministerului Educației, care va primi o sumă de aproximativ 37 de miliarde de lei. Cea mai mare creștere o înregistrează Apărarea Națională, bugetul propus fiind cu peste 50% mai mare față de banii cheltuiți în 2022 de acest sector.

Această creștere a bugetului în domeniul apărării urmărește trendul european, cauzat de războiul Rusiei împotriva Ucrainei. [Opinia Consiliului Fiscal](#) precizează așteptarea alocării de noi resurse în Europa de Est, pentru întărirea flancului NATO din punct de vedere militar.

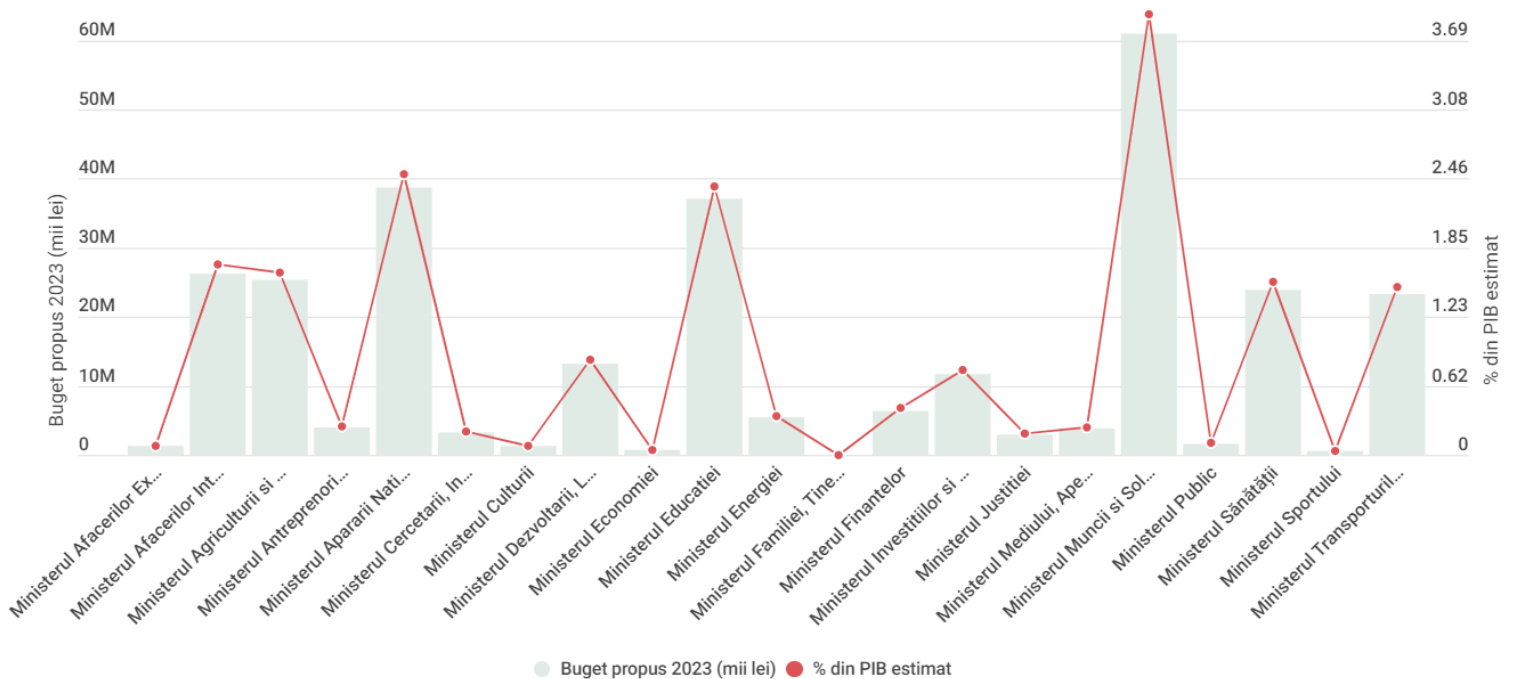
Ministerele cu cel mai mare buget propus pentru anul 2023

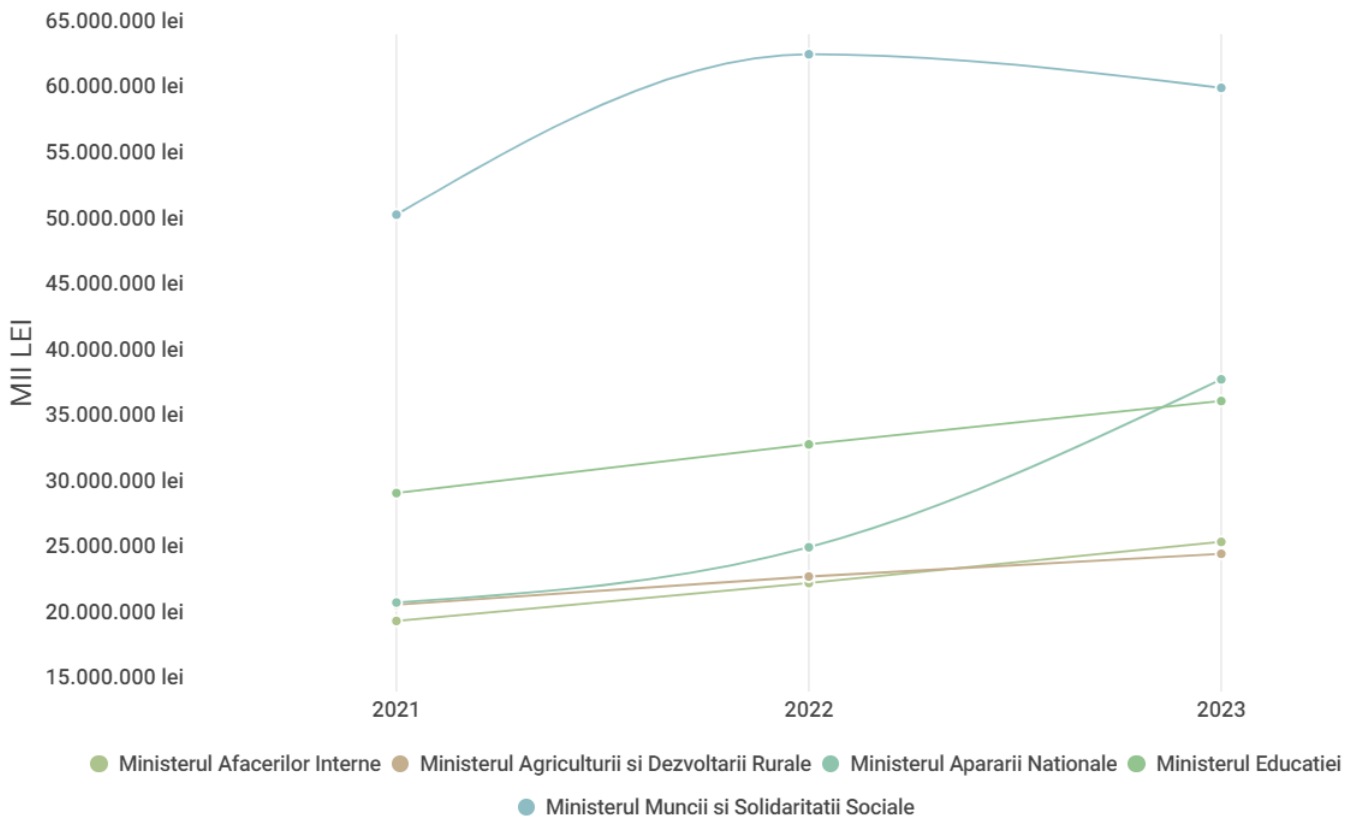
Conform proiectului legii bugetului de stat pe anul 2023, [anexa nr. 3. „Ministerul Apărării Naționale”](#), prioritățile strategice ale politicii de apărare, pentru următorii patru ani, presupun „modernizarea și adaptarea Armatei României la riscurile și provocările specifice actualului context geopolitic”. Astfel, printre investițiile publice, în ceea ce privește apărarea națională, se numără: achiziționarea a noi echipamente militare, dotarea Forțelor Aeriene cu 32 de avioane F-16, achiziționarea unor sisteme de securitate și apărare cibernetică, investiții de infrastructură pentru consolidarea unor Baze Aeriene. Din totalul de 38,7 miliarde alocate Ministerului Apărării Naționale, 40 de milioane reprezintă sume aferente componentei de împrumut a PNRR. Pentru ordinea și siguranța publică se va aloca un total de peste 1 miliard de lei.

În ceea ce privește Ministerul Educației, bugetul propus este cu 12% mai mare față de sumele alocate în anul anterior. Cu toate acestea, în termeni relativi, alocarea este una mult sub angajamentele asumate legal. Bugetul pentru învățământ (cuprinzând sumele Ministerului Educației, dar și ale altor ministere cu cheltuieli în domeniu, precum MAI sau MAPN) este de aproximativ 2.2% din PIB. Anual, autoritățile publice (centrale și locale) sunt obligate să aloce minimum 6% din PIB pe educație, așa cum este prevăzut în [Legea Educației Naționale](#). Estimativ, suma bugetelor locale acoperă aproximativ 1% din PIB pentru educație, astfel încât procentul total de (aproximativ) 3,3% nu acoperă pragul prevăzut de Legea Educației Naționale.

% din PIB-ul estimat pe 2023, alocat fiecărui Minister în propunerea bugetară

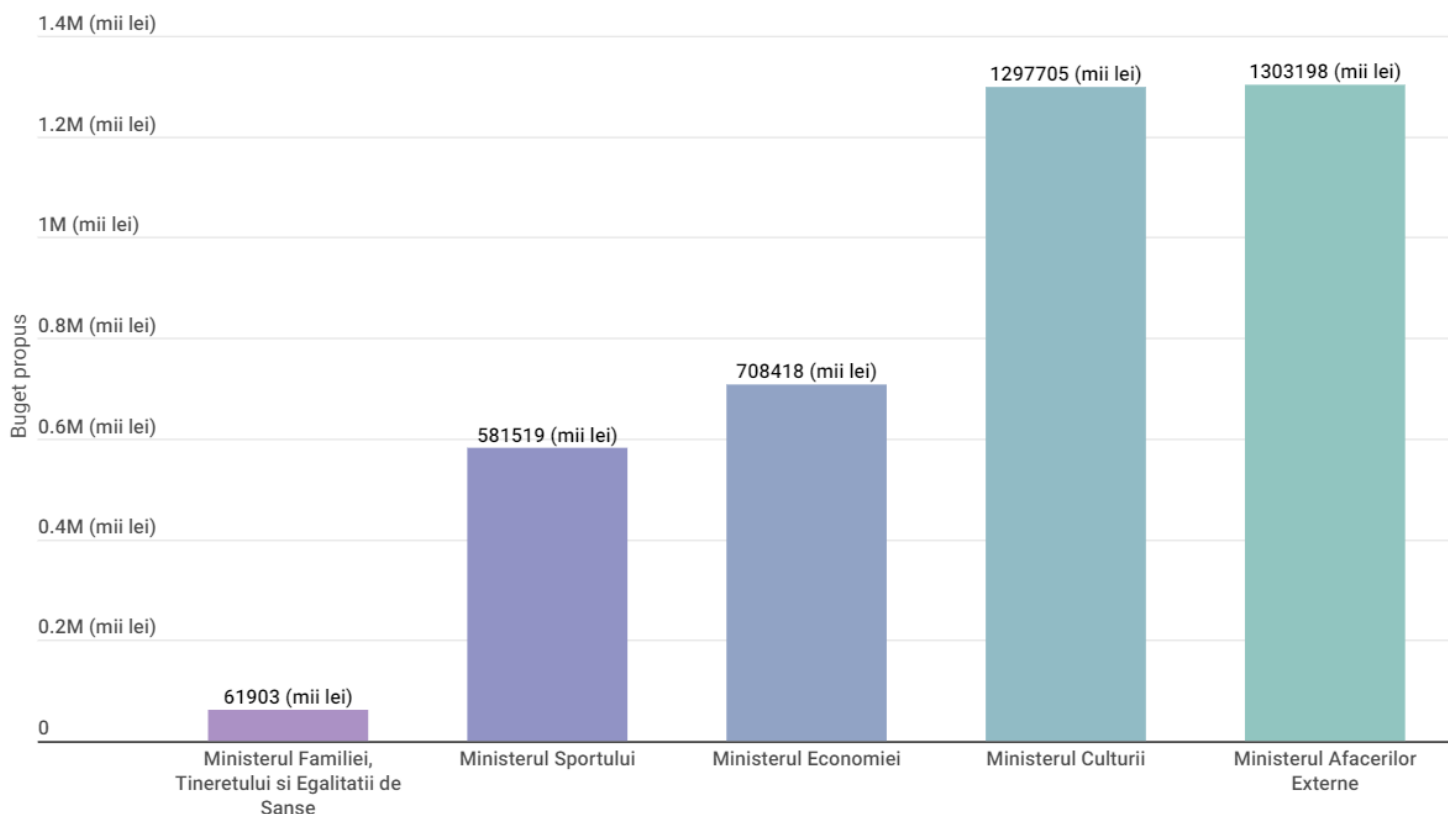
Comparație cu anii precedenți a ministerelor cu cele mai mari sume alocate în 2023

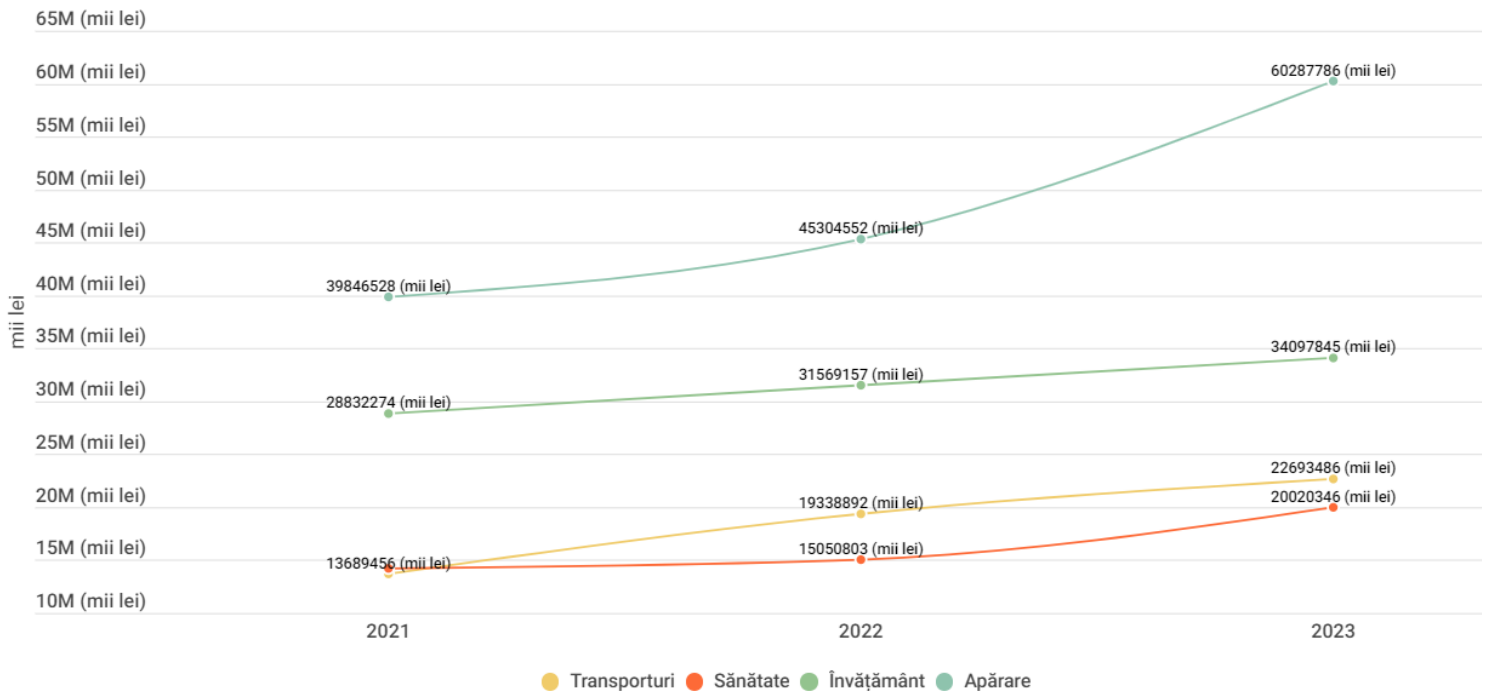
Ministerul Transporturilor și Infrastructurii (MTI) a primit în anul 2022 cu peste jumătate mai mult față de sumele alocate în 2021. În anul bugetar 2023, pentru transporturi și infrastructură se propune alocarea a 23 de miliarde de lei, cu 4 miliarde mai mult față de anul precedent. [Principalele obiective ale MTI](#), pentru perioada 2023 – 2026, includ accelerarea investițiilor publice și prioritizarea investițiilor astfel încât „să reflecte nevoile de conectivitate și de mobilitate, de reducere a aglomerărilor și de asigurare a fluenței circulației”. Strategia MTI pentru următorii 5 ani bugetari presupune integrarea rețelelor naționale de transport (inclusiv feroviare și navale) la rețelele internaționale, dar și creșterea mobilității și îmbunătățirea calității mediului. Cel mai important proiect de transport și infrastructură este „Programul Investițional pentru dezvoltarea infrastructurii de transport pentru perioada 2021 – 2030”, aprobat prin HG nr. 1312/2021.

Cele mai mici prognoze bugetare pentru anul 2023 sunt alocate Ministerului Familiei, Tineretului și Egalității de Șanse (61 milioane de lei), Ministerului Sportului (581 milioane lei), Ministerului Economiei (708 milioane) și Ministerului Culturii (puțin peste 1 miliard de lei). Sumele sunt similare celor acordate în anii anteriori acestor Ministerii, excepție făcând Ministerul Economiei, care în anul 2021 a primit o sumă de peste 6 ori mai mare față de bugetul propus pentru anul 2023.

Ministerele cu cel mai mic buget propus pentru anul 2023

Sume alocate principalelor sectoare din România, în 2021 și 2022 + prognoza bugetară pentru anul 2023

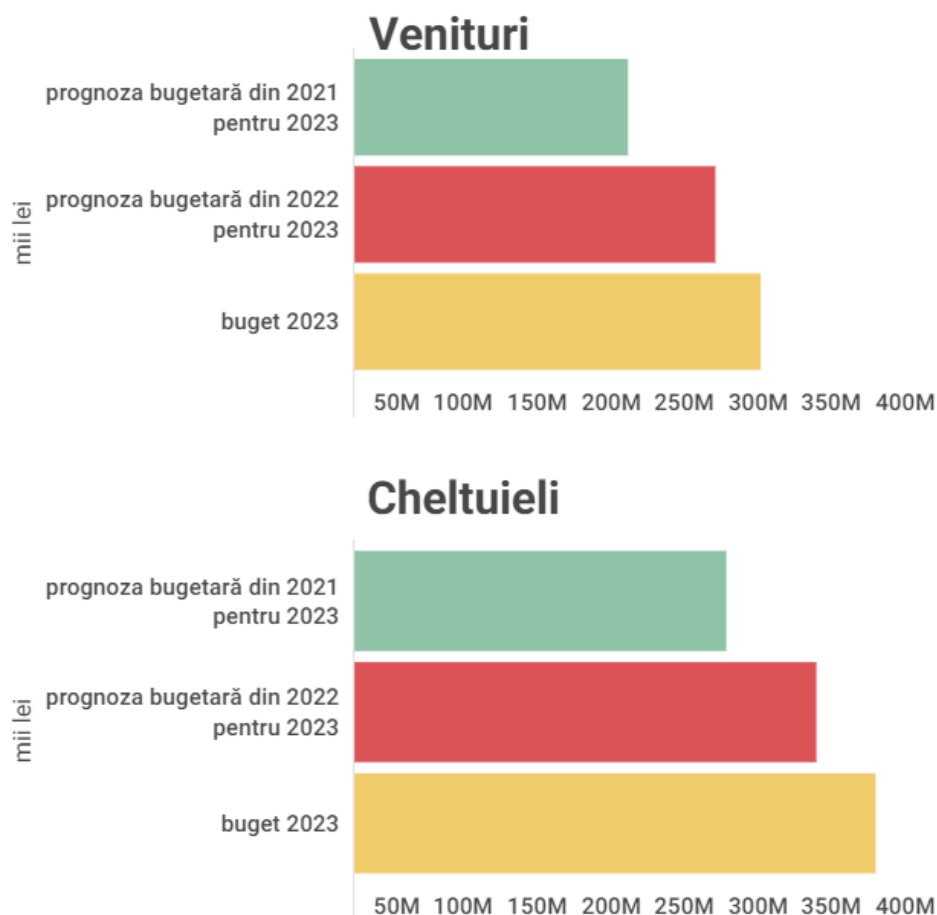

Toate sectoarele principale (învățământ, sănătate, transporturi, apărare) vor primi un buget mărit față de ultimii doi ani. Cea mai mare creștere a fondurilor alocate o înregistrează apărarea, bugetul propus pentru 2023 ajungând la 60 de miliarde de lei, față de cele 45 de miliarde bugetate în 2022. În plus, în 2023, bugetul alocat pentru apărare înregistrează o creștere de aproape 54% față de execuția bugetară din anul 2021. În ceea ce privește învățământul, creșterea bugetară este de doar 2,53 miliarde de lei în 2023, față de anul 2022. O creștere similară a fost înregistrată și în 2022, comparativ cu anul 2021. Bugetul alocat domeniului transporturilor va crește cu 17,3% în 2023, față de anul 2022 și înregistrează o creștere (în 2023) de peste 65%, comparativ cu execuția bugetară din 2021. Sănătatea primește cu 33% lei mai mult în credite bugetare (20 miliarde), față de anul 2022 (15 miliarde).

Bugetarea multianuală

Bugetul de stat presupune includerea unei prognoze multianuale. Astfel, legea bugetului de stat pe 2023 cuprinde, pe lângă datele aferente următorului an bugetar, previziunile bugetare pentru perioada 2024-2026. Similar, bugetele de stat din 2022, respectiv 2021, includ o prognoză bugetară pentru anul 2023.

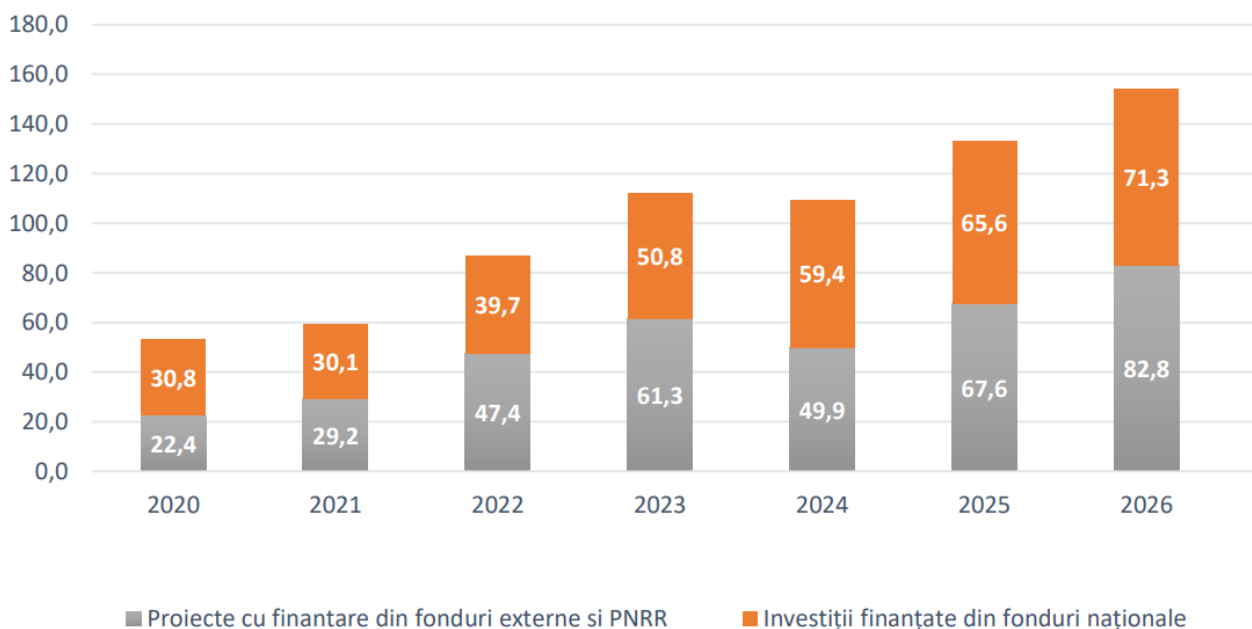
Proгноze bugetare pentru 2023

Veniturile estimate în 2021, pentru anul 2023, sunt cu 48,64% mai mici față de bugetul propus pentru următoarele 12 luni. În schimb, veniturile estimate în 2022 se apropie mai mult de propunerea bugetară pentru 2023, diferența fiind de 12,70%. Diferențe similare înregistrează și estimarea cheltuielilor, fiind prognozate cu 40,07% mai mici în 2021, respectiv 12,77% în 2022. Diferențele uriașe între planificarea realizată în urmă cu doi ani și bugetul propus pentru anul 2023 poate să denote incapacitatea Statului de a planifica, cât mai realist, bugetele pe o perioadă medie de timp. Pe de altă parte, criza geopolitică generată de războiul din Ucraina a contribuit la creșterile neprevăzute ale inflației și ale costurilor de trai și a îndemnat flancul estic al NATO la alocarea mai multor resurse pentru domeniul apărării.

Bugetul cheltuielilor de investiții

Structura cheltuielilor de investiții în perioada 2020-2026 - miliarde lei

[Sursa grafic:](#) Raport privind situația macroeconomică pe 2023, pagina 52.

Suma cheltuielilor de investiții alocate în anul bugetar 2023 atinge 112 miliarde de lei, respectiv 7,22% din PIB. Totalul cheltuielilor de investiții va crește în 2023 cu 28,7% față de anul 2022. În următorul an bugetar, se vor aloca, pentru investiții, 50,8 miliarde de lei din fondurile naționale, iar proiectele finanțate din fonduri externe și PNRR însumează 61,3 miliarde de lei. Totalul investițiilor finanțate din fonduri externe este cu 29,32% mai mare în 2023, față de 2022, și de 2 ori mai mare față de sumele bugetate în 2021. Fondurile naționale pentru investiții înregistrează o creștere cu 28 de procente în 2023, față de 2022, și de 68% față de 2021.

Conform aceluiași [raport](#), în perioada 2021-2027, România beneficiază de fonduri europene în valoare de 31,35 miliarde de euro, datorită strategiei UE de a sprijini [„dezvoltarea armonioasă generală a statelor sale membre”](#). Suma de 31 miliarde de euro este echivalentul a aproximativ 154,5 miliarde de lei⁴. Prin „Mecanismul de redresare și reziliență” se alocă un total de 29,2 miliarde de euro (143,9 mld. lei), fonduri care urmează să fie distribuite către domenii precum infrastructura, educația, sănătatea, agricultura, mediu sau energie, dar și pentru „modernizarea marilor sisteme publice”.

Primul pilon din PNRR („Tranziția verde”) este împărțit pe șase componente. Dintre acestea, pentru anul 2023, Ministerul Mediului alocă o valoare totală de 3 miliarde de euro (fără TVA)

⁴ Raportat la [cursul valutar](#) al BNR din data de 13.12.2022, respectiv EUR 1 = RON 4,93.

împrumut și 833 milioane euro fără TVA contribuții financiare. Cele mai multe fonduri sunt alocate pentru componenta 1 (C1), „managementul apei”, în valoare totală de 1,4 miliarde de euro. Celelalte componente incluse în bugetul Ministerului Mediului sunt: „C2. Păduri și protecția biodiversității” (442 milioane euro), „C3. Managementul deșeurilor” (1,2 miliarde), iar pentru pilonul II - Transformare digitală, se alocă un total de 52 de milioane de euro, pentru digitalizarea în domeniul mediului.

O altă parte din creditele bugetare din PNRR alocate pe anul 2023 sunt distribuite, printre altele, către Ministerul Energiei (1,3 miliarde de lei), Ministerului Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației (4,2 miliarde lei), Ministerul Sănătății (3,3 miliarde lei).

Acest program de investiții este unul care pare ambițios, poate chiar prea ambițios. România are o problemă constantă cu credibilitatea bugetară în ceea ce privește investițiile publice, atât din fonduri naționale, cât și din fonduri europene. Practic, în aproape fiecare an, gradul de execuție pentru cheltuielile de capital și cheltuielile de fonduri europene este departe de proiecțiile optimiste din bugetul aprobat.

În 2023, o bună parte din sumele prognozate pentru investiții vin mai ales din fonduri europene, însă dacă ne uităm pe evoluția fluxurilor financiare, diferențele între planificare și execuție sunt semnificative. Pentru cadrul financiar 2014-2020, în primele zece luni s-a realizat aproximativ 78% din totalul planificat pentru 2022, iar pentru sumele din PNRR vor exista probabil niște diferențe semnificative (doar 17% din prognoza pentru 2022).

2. CFM 2014-2020		mil EURO			
Denumire	Program 2014-2020	2014-2021 execuția la 31.12.2021	Estimări 2022	2022 execuția la 31.10.2022	2014-2022 execuția la 31.10.2022
SUME PRIMITE DE LA BUGETUL UE (A+B+C+D)	51,630.95	31,983.86	8,452.90	6,636.78	38,620.64
<i>i) Avansuri</i>	3,898.91	3,067.17	800.42	796.39	3,863.56
<i>ii) Rambursari (inclusiv FEAGA)</i>	47,732.04	28,916.69	7,652.48	5,840.39	34,757.08
A. Fonduri structurale și de coeziune (FSC) , din care:	24,536.00	13,245.97	5,177.85	3,930.38	17,176.35
<i>a) Avansuri din FSC</i>	3,290.15	2,507.36	782.79	778.75	3,286.11
<i>b) Rambursari din FSC</i>	21,245.86	10,738.61	4,395.06	3,151.63	13,890.24
B. Fonduri pentru dezvoltare rurală și pescuit (FEADR+FEAPAM) , din care:	11,136.57	6,858.03	1,152.12	751.62	7,609.65
<i>a) Avansuri (FEADR+FEAPAM)</i>	343.04	342.43	0.61	0.61	343.04
<i>b) Rambursari (FEADR+FEAPAM)</i>	10,793.53	6,515.60	1,151.51	751.02	7,266.61
C. Fondul European pentru Garantare Agricolă (FEAGA)	14,241.20	10,423.30	1,967.00	1,819.05	12,242.34
D. Alte (post-aderare) , din care:	1,717.18	1,456.57	155.93	135.72	1,592.29
<i>a) Avansuri</i>	265.72	217.38	17.02	17.02	234.41
<i>b) Rambursari</i>	1,451.46	1,239.19	138.91	118.70	1,357.89

4. NextGenerationEU - 2021-2023

mil EURO					
Denumire	Program 2021-2023	2021 execuția la 31.12.2021	Estimări 2022	2022 execuția la 31.10.2022	2021-2022 execuția la 31.10.2022
SUME PRIMITE DE LA BUGETUL UE - NGUE din care:	17,440.84	1,974.03	10,416.18	1,772.32	3,746.35
A. Mecanismul de redresare și reziliență (RRF) - granturi	14,239.68	1,851.16	10,200.00	1,772.32	3,623.48
B. Asistență de redresare pentru coeziune și teritoriile Europei (ReactEU) **	1,329.00	122.88	216.18	0.00	122.88
C. Fondul european pentru dezvoltare rurală (FEADR)	692.10	0.00	0.00	0.00	0.00
D. Fondul pentru o tranziție justă (JTF)	1,180.06	0.00	0.00	0.00	0.00

5. SOLDUL FLUXURILOR

mil EURO				
Denumire	2007-2021 execuția la 31.12.2021	Estimări 2022	2022 execuția la 31.10.2022	2007-2022 execuția la 31.10.2022
I. SUME PRIMITE DE LA BUGETUL UE (A+B+C)	70,743.87	19,103.17	8,616.67	79,360.54
1. SUME PRIMITE DE LA BUGETUL UE din CFM 2007-2013	36,685.99	X	X	36,685.99
2. SUME PRIMITE DE LA BUGETUL UE din CFM 2014-2020	31,983.86	8,452.90	6,636.78	38,620.64
3. SUME PRIMITE DE LA BUGETUL UE din CFM 2021-2027	99.98	234.09	207.58	307.56
4. NextGenerationEU 2021-2023	1,974.03	10,416.18	1,772.32	3,746.35
II. SUME PLATITE CATRE BUGETUL UE	24,005.68	2,787.64	2,224.24	26,229.92
1. Contributia României la bugetul UE	23,472.13	2,763.24	2,205.81	25,677.94
2. Alte contribuții	533.55	24.40	18.43	551.98
III. SOLDUL FLUXURILOR = I - II	46,738.18	16,315.53	6,392.44	53,130.62

Sursa: [Ministerul Finanțelor Publice, Evoluția fluxurilor financiare între România și Uniunea Europeană la 31.10.2022](#)

Concluzii

Atât veniturile, cât și cheltuielile bugetate pentru 2023 vor crește semnificativ, comparativ cu anii anteriori. Totalul veniturilor pentru următorul an bugetar este de 275 miliarde de lei, iar cheltuielile însumează 353 miliarde lei. Deficitul bugetar pentru 2023 este de -77,9 miliarde de lei, deci o reducere la de 4,4 procente din PIB față de 5.74% în 2022. Rata inflației va fi de circa 7,5% în 2023 în România, ceea ce indică, aproape sigur, creșterea costurilor de trai în următorul an.

Domeniul apărării înregistrează cea mai mare creștere a creditelor bugetare alocate la nivel central, ca o consecință a agresiunilor Rusiei împotriva Ucrainei. Criza geopolitică a determinat atât România, cât și alte state din Europa Centrală și de Est, să aloce mai multe fonduri pentru apărarea națională. Ministerul Apărării Naționale va utiliza o parte din suma de 38,7 miliarde de lei pentru achiziționare de noi echipamente militare și pentru reabilitare unor baze aeriene.

În 2023 sunt planificate cheltuieli de investiții în valoare totală de peste 112 miliarde de lei, dintre care 61,3 miliarde reprezintă fonduri externe și fonduri din PNRR, iar 50,8 miliarde sunt alocate din fondurile naționale. Din păcate, rezultatele de până acum ridică serioase dubii cu privire la capacitatea de a realiza aceste planuri, însă execuția bugetară va fi cea care va da dimensiunea credibilității bugetare. Importanța bugetului de stat se remarcă prin posibilitatea de a cheltui maximul sumelor de bani incluse în buget. Astfel, ceea ce nu este bugetat acum, nici nu va beneficia de resurse până la prima rectificare bugetară, care are loc cel mai devreme la data de 1 iulie. Aceasta înseamnă că pentru domenii precum educația ori sănătatea lucrurile vor rămâne pentru moment încă subfinanțate.